

**Ганна Нагорна**

аспірант ОРІДУ НАДУ при Президентіві України

## СОЦІАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Стаття присвячена дослідженню соціального проектування в сфері публічного управління. Виявлено ряд проблем в процесі впровадження методів соціального проектування в діяльність державних службовців. Проаналізовано важливість використання інноваційних проектних технологій в публічному управлінні. Обґрунтовано необхідність використання цих технологій.

**Ключові слова:** сфера публічного управління, проектування, соціальне проектування, діяльність державних службовців, проблеми впровадження, ефективність використання, технологія.

**Hanna Nagorna**

## SOCIAL PROJECTING IN THE SPHERE OF PUBLIC ADMINISTRATION

The article is dedicated to research of social projecting in the sphere of public administration. A number of problems in the process of implementation of the social projecting methods in the activities of public servants is identified, for example:

- public servants don't understand the mechanisms of strategic planning;
- absence of understanding of the essence of social projecting and the need of its methods in the public activities;
- the actual needs and interests of the society aren't counted in the process of social projecting;
- needs of include to the process of social projecting the consultants and specialist of the all spheres of the social life.

The reasons of the necessity of social projecting using in the sphere of public administration are reviewed in the article. The specialty of social projecting in the public administration is social problems solving. These problems in the State programs, strategies, State and regional concepts are described. The technology of social projecting allows public servants to create a few variants of the development, than we can choose a better variant. They define the goals and objectives of the state and regional reforms on the basis of this variant.

The author proved that using of social projecting in the public administration makes the public servants activities more effective.

The importance of the use of innovative project technologies in public administration is analyzed. The necessity of the use of these technologies is grounded.

Analysing the expounded material, it be possible to say, that social planning in the context of public management - it theoretical and simultaneously the in-practical activity, sent to creation of projects of development of social objects, phenomena, institutes, frames of society, their features, connections and relations on the basis of social prognostication and planning of social qualities and properties that are an important social necessity. It gives possibility to manage social processes and represent character of social progress trends on the basis of the created prototype of future object, process, phenomenon.

The social planning is reflected in creation of certain social projects, planning and management development complexes of the state.

Efficiency of public management is determined by ability of civil servants that accept administrative decisions, to envisage the consequences of the actions, take measure in accordance with the declared aims, to assist the real changes in society. Today control system is sent to the receipt qualitatively of new result, on the social converting and change of social relations into society, the that is why passing ahead look in the future, based on the scientific methods of planning, is a necessity; the use of the social planning is the inalienable element of activity of civil servants, that assists efficiency of realization of their functions and plenary powers.

Success of activity of specialist, that works in the field of a public management, in a great deal depends on the degree of capture by him by technology of the social planning, maintenance of that is folded by the competent analysis of certain situation, development and realization of projects and programs that optimize the basic constituents of human vital functions. The prospects of further scientific researches consist in the study of methods of the social planning with the aim of their introduction to the sphere of public management.

**Keywords:** sphere of public administration, projecting, activity of civil servants, social projecting, problems of implementation, the effectiveness of the use, technology.

**Анна Нагорная**

## СОЦИАЛЬНОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ В СФЕРЕ ПУБЛИЧНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Статья посвящена исследованию социального проектирования в сфере публичного управления. Выявлен ряд проблем в процессе внедрения методов социального проектирования в деятельность государственных служащих. Проанализирована важность использования инновационных проектных технологий в публичном управлении. Обоснована необходимость использования этих технологий.

**Ключевые слова:** сфера публичного управления, проектирование, деятельность государственных служащих, социальное проектирование, проблемы внедрения, эффективность использования, технология.

Постановка проблеми

Сучасна стратегія реформування та інноваційного розвитку України зумовлює масштабні зміни у всіх сферах суспільного життя, зокрема в сферах соціального та публічного управління. У зв'язку з цим сьогодні стають необхідними сучасні методи та засоби прийняття управлінських рішень для подальшої демократизації та децентралізації системи публічного управління. Актуальність використання проектно-орієнтованих управлінських технологій обумовлена сьогодні масштабними і складними задачами проведення державних реформ та необхідністю розробки та реалізації комплексних соціально-економічних програм розвитку. Використання саме соціального проектування в процесі публічного управління є невід'ємною умовою ефективності реалізації державних реформ сьогодні. Володіння логікою і технологією соціального проектування дозволить фахівцям сфери публічного управління швидко адаптуватися до змін, реагувати на суспільні виклики, більш ефективно здійснювати аналітичні, організаційно-управлінські та консультативно-методичні функції у соціальній сфері.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Незважаючи на значну кількість наукових робіт, присвячених проблемам публічного управління, а також аналізу соціального проектування в системі соціального управління, сьогодні недостатньо обґрунтовані напрямки використання соціального проектування як основи розвитку публічного управління та запровадження його методів у діяльності державних службовців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематикою використання соціального проектування в публічному управлінні займалися такі науковці: О. В. Антонова, М. А. Аханова, О. В. Безпалько, М. В. Бирюкова, Т. І. Бутченко, Л. А. Гафарова, Є. А. Євдокімова, В. І. Курбатов, О. В. Курбатова, В. А. Луков, О. В. Пономаренко, Г. В. Пушкарева, Я. М. Романюк, І. М. Синиця, С. С. Сулакшин, Ж. Т. Тощенко, С. Є. Шляпніков тощо.

Мета

Метою статті є обґрунтування необхідності запровадження соціального проектування в діяльність органів публічного управління. Для досягнення зазначеної мети були поставлені наступні завдання:

- проаналізувати стан використання соціального проектування в діяльності органів публічного управління;
- виявити чинники, що гальмують зазначений процес;
- довести, що запровадження соціального проектування в діяльність органів публічного управління підвищить ефективність прийняття та реалізації управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу

Необхідність використання соціального проектування зумовлено сьогодні масштабними змінами та процесом реформування всіх сфер суспільного життя. В основі державної реформи, як правило, лежить аналіз суспільної проблеми та нагальних потреб населення. Саме технологія соціального проектування дозволить нам розробити в тій чи іншій сфері декілька варіантів розвитку подій, одному з яких, після оцінки та зіставлення, надається перевага, та на основі якого визначається основна мета та завдання реформи. Соціальне проектування використовується як один з елементів цілеспрямованої

діяльності, коли розробляються різноманітні варіанти вирішення соціальних проблем, завдань, створюється прототип майбутнього соціального об'єкту, явища або процесу [3, с. 84].

Аналіз сучасної практики публічного управління показує те, що близько 45% всієї суспільно корисної діяльності органів влади реалізується через проекти й програми, які є значною мірою проектно-орієнтованими. Тому використання методів соціального проектування в публічному управлінні є досить актуальним сьогодні [4, с. 3]. Цьому передують ряд причин, а саме:

- розробка та втілення державних програм та програм розвитку окремих регіонів, враховуючи їх складність та багатоаспектність, вимагає в сучасних умовах застосування інструментів проектування;
- методи та інструменти проектування в управлінні є на сьогодні одними з найбільш досконалих, апробованих та відпрацьованих у світовій практиці, що створює сприятливі умови для запозичення передового досвіду, швидкої адаптації до національних умов та ефективного застосування;
- результати робіт за вимогами соціального проектування мають бути конкретним продуктом, який виникає в результаті системи дій, що свідчать про досягнення цілей, які попередньо були анонсовані;
- технології соціального проектування, що передбачають обов'язково діагностику та експертизу, забезпечують можливість чітко здійснювати контроль та управління ефективністю діяльності, що за інших умов найчастіше є значно ускладненим;
- процес проектування передбачає чіткий розподіл керівництвом цілей, завдань, функцій та обов'язків щодо реалізації проекту, що полегшує оцінку та підвищує контроль за виконанням завдань підлеглими [6, с. 91–92].

Таким чином, при формуванні та впровадженні публічної політики сьогодні існує потреба використання методів соціального проектування. Сутність останнього полягає у реалізації цілей публічного управління у вигляді стратегії, політики, концепції, проекту, плану, цільової програми.

Особливе місце в переліку займають саме розробка та реалізація цільових програм. Такі програми розробляються для ефективного вирішення завдань у всіх сферах державного розвитку. До них можна віднести: національні проекти, державні, галузеві програми, програми соціально-економічного розвитку країни та її окремих регіонів і територій тощо [5]. Тобто, особливістю соціального проектування в сфері публічного управління є розв'язання проблем, які винесені на урядовий порядок денний та формалізовані у відповідних урядових документах – урядовій програмі, концепціях чи стратегіях у формі стратегічних пріоритетів чи завдань.

Найчастіше соціальне проектування в публічному управлінні розраховане на довгострокову перспективу, тобто має стратегічний характер. У зв'язку з цим, за думкою О. В. Пономаренко, соціальне проектування, ініційоване державними установами стикається з низкою проблем:

- відсутність чіткого розуміння державними службовцями сутності й механізмів стратегічного планування, законодавчо закріплених процедур його виконання;
- відсутність розуміння сутності соціального проектування та необхідності використання його методів у своїй діяльності;
- у стратегічному плануванні бере участь незначна частка робітників органів місцевого самоврядування, до цієї роботи практично не залучається населення й стейкхолдери, це стосується і соціального проектування;
- обмежена залученість до розробки й реалізації стратегічних програм та соціальних проектів науковців, консультантів, фахівців відповідних сфер суспільного життя;
- державним службовцям бракує досвіду використання проектного підходу, проведення соціальної реклами, залучення населення до реалізації окремих заходів [4, с. 16];
- неврахування актуальних потреб та інтересів населення;
- невчасне, неякісне, неточне виконання етапів проектування.

Всі ці проблеми витікають одна з одної та є взаємопов'язаними, що призводить до неможливості отримання позитивного результату від використання соціального проектування органами публічного управління. Для їх вирішення необхідно розглядати соціальне проектування як цілеспрямовану управлінську діяльність суб'єктів публічного управління з метою створення прообразу необхідного соціального утворення.

На нашу думку, ефективність використання соціального проектування в публічному управлінні можна забезпечити наступним:

- проведення перекваліфікації державних службовців з урахуванням потреби висвітлення поняття соціального проектування як такого та необхідності його використання в їх діяльності;
- проведення тренінгів, семінарів з соціального проектування для службовців сфери публічного управління, висвітлення його технологій, методів, етапів;
- об'єднання зусиль різних громадських сил для вирішення соціальних проблем: влади, бізнесу, громадських організацій та громадян, тобто на засадах державно-приватного партнерства;
- залучення населення у розв'язання власних проблем, що дозволить задовольнити суспільні інтереси та потреби;
- спрямованість на розв'язання конкретних проблем;
- залучення позабюджетних коштів для розв'язання державних проблем і завдань публічного управління.

Все це дозволить ефективно використовувати соціальне проектування та його методи у сфері публічного управління. Це підтверджує думка М. А. Аханової, яка зазначає, що процес соціального проектування в сфері публічного управління являє собою таку послідовність його етапів, при якій виконання кожного наступного припускає використання результатів попереднього, передбачає врахування суспільної потреби і завдань

публічного управління при формулюванні цілей соціального проектування; дозволяє залучити інтелектуальні, організаційні, кадрові, фінансові, матеріальні ресурси системи управління до процесу розробки і реалізації проекту, тобто використовувати методологію соціального партнерства. Така організація роботи є умовою досягнення цілей соціального проектування і тим самим сприяє ефективності публічного управління [1, с. 23-24].

Використання соціального проектування в діяльності службовців дозволить забезпечити ефективне функціонування та швидку адаптацію системи публічного управління до зміни зовнішніх та внутрішніх умов. В цьому випадку соціальне проектування може виступати не тільки методом прийняття управлінських рішень, але й основою для оцінювання ефективності публічного управління в цілому. Успішність запровадження соціального проектування в системі публічного управління багато в чому залежить від умов в певних державних утвореннях та потенціалу, а також створення можливості участі населення в публічному управлінні. Соціальне проектування дедалі стає механізмом, за допомогою якого впроваджуються зміни в сферу публічного управління [2, с. 109, 112].

Аналізуючи викладений матеріал, можна сказати, що соціальне проектування в контексті публічного управління - це науково-теоретична і одночасно предметно-практична діяльність, спрямована на створення проектів розвитку соціальних об'єктів, явищ, інститутів, соціальних систем, їх особливостей, зв'язків та відношень на основі соціального прогнозування і планування соціальних якостей і властивостей, що є важливою соціальною потребою. Це надає можливість керувати соціальними процесами і відображають характер тенденцій соціального розвитку на основі створеного прообразу майбутнього об'єкту, процесу, явища.

Соціальне проектування віддзеркалюється у створенні конкретних соціальних проектів, плануванні і керуванні розвитком територіально-промислових, економіко-господарчих, соціально-культурних та інших комплексів держави.

Так, ефективність публічного управління визначається здатністю державних службовців, що приймають управлінські рішення, передбачати наслідки своїх дій, вживати заходи відповідно до задекларованих цілей, сприяти реальним змінам в суспільстві. Сьогодні система управління спрямована на отримання якісно нового результату, на соціальні перетворення та зміну соціальних відносин в суспільстві, тому випереджаючий погляд у майбутнє, заснований на наукових методах проектування, є необхідним; використання соціального проектування є невід'ємним елементом діяльності державних службовців, що сприяє ефективності реалізації їх функцій та повноважень.

Таким чином, успішність діяльності фахівця, який працює у сфері публічного управління, багато в чому залежить від ступеня оволодіння ним технологією соціального проектування, зміст якої складає компетентний аналіз конкретної ситуації, розробка та реалізація проектів і програм, що оптимізують основні складові людської життєдіяльності. Перспективи подальших наукових досліджень полягають у вивченні методів соціального проектування з метою їх впровадження до сфери публічного управління.

Література.

1. Аханова М. А. Социальное проектирование в муниципальном управлении: автореф. дис.к-та соц. наук : 22.00.08 / М. А. Аханова; Тюменский государственный нефтегазовый университет. – Тюмень, 2006. – 57с.
2. Гафарова Л. А. социальное проектирование как основа формирования новой муниципальной управленческой парадигмы / Л. А. Гафарова // Вестник челябинского государственного университета. – Челябинск. : Социология, 2014. - №11 (340)/2014. – С. 108–115.
3. Крючков Ю. А. Теорія і методи соціального проектування: підручник. / Під загальною редакцією Ю. А. Крючков. – М : Фонд «НАН», 2007. - 236 с.
4. Пономаренко О.В. Теоретико-методологічні основи механізмів державного управління соціальними проектами та програмами: автореф. дис. д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / О. В. Пономаренко ; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2010. – 36 с.
5. Синиця М. І. Підходи та принципи технологізації державного управління / М. І. Синиця // Наукові праці : Державне управління. - 2011. – [Електронний ресурс]- Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdu\\_2011\\_165\\_153\\_10.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdu_2011_165_153_10.pdf).
6. Федорова І. І. Інноваційний потенціал соціального проектування у культуротворчих процесах сучасної освіти / І. І. Федорова, О. А. Шаповалова // Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». - К. : Політехніка, 2008. – № 3 (24)/2008. – С. 88–92.